

NACIONALINIO MIŠKŲ SEKTORIAUS STRATEGINIO DOKUMENTO PROJEKTAS

Pastabų ir pasiūlymų teikimo forma

1. Aiškinamoji dalis

Kartu su šia forma teikiamas Nacionalinio miškų sektoriaus strateginio dokumento projektas. Atkreipiame dėmesį, kad tai yra **pirminis dokumento projektas**, kuris toliau bus vystomas ir tobulinamas atsižvelgiant į suinteresuotų asmenų pastabas ir konkrečius pasiūlymus.

Ši forma skirta surinkti **struktūruotus ir konkrečius pasiūlymus** vienoda forma iš visų suinteresuotų asmenų, kas leis juos palyginti, suderinti ir integruoti į dokumentą. Prašome pasiūlymus teikti laikantis dokumento struktūros ir didžiausią dėmesį skirti pasiūlymams dėl pagrindinių įgyvendinimo priemonių.

Labai svarbu nenukrypti nuo dokumento struktūros ir keturių strateginių tikslų. Pasiūlymai teikiami šios struktūros rėmuose. Galima tikslinti formuluotes, uždavinius, priemones ar rodiklius, tačiau **neprašoma keisti pačios dokumento struktūros ar strateginių tikslų esmės**.

2. Pildymo principai

Teikite **konkrečius** pasiūlymus t. y. tikslią siūlomą formuluotę, o ne bendro pobūdžio pastabas ar deklaratyvius vertinimus.

Kiekvieną pasiūlymą **susiekite** su konkrečia dokumento dalimi (skyrius, poskyris, punktas; jei įmanoma – puslapis).

Pasiūlymai turi **neprieštarauti** vienas kitam, bendrai dokumento logikai ir strateginiams tikslams.

Jei siūloma pakeisti ar įterpti tekstą, pateikite **tikslią** naują formuluotę.

Kiekvienam pasiūlymui nurodykite trumpą **pagrindimą** (kodėl siūloma ir kokia siūlymo esmė, suderinamumas).

Venkite pasikartojančių, **bendrinių ar tarpusavyje prieštaraujančių** pastabų.

Nurodykite pasiūlymo prioritetą: A – aukštas, V – vidutinis, Ž – žemas.

3. Bendroji teikėjo informacija

Organizacija / institucija / asmuo	VšĮ „Girių inspekcija“
Atstovaujantis asmuo (vardas, pavardė)	Mindaugas Docaitis
El. paštas / telefonas	giriainspekcija@gmail.com / +370 679 34089
Pateikimo data	2026-08-31

4. Pasiūlymai pagal dokumento struktūrą

Po kiekvienu dokumento skyriumi įrašykite savo konkrečius pasiūlymus. Prireikus eilučių skaičių galite padidinti (įterpti naujas eilutes ta pačia forma).

Dokumento dalis (skyrius / punktas)	Esama nuostata / formuluotė	Konkretus siūlymas (tiksliai siūloma formuluotė)	Pagrindimas (nauda)	Prioritetas (A/V/Ž)
PAVYZDYS: 4.1 (1 tikslas), 1 uždavinys	„...inventorizuojant ir saugant vietinėmis rūšimis atkuriant biologiškai vertingus miškus.“	Papildyti uždavinį nuostata dėl negyvos medienos didinimo saugomose teritorijose - „... atkuriant biologiškai vertingus miškus <u>bei didinant negyvos medienos kiekį saugomose teritorijose.</u> “	Padidina biologinės įvairovės apsaugą (pagal atliktus tyrimus, patikimus statistinius duomenis... ir (ar) atitiktį (ES konkrečiam, teisiškai įpareigojančiam, teisės aktui...).	V

1. ĮŽANGA				
I skyrius „Bendrosios nuostatos“, 3 p. (PDF 1 psl.)	3 punkte nustatoma, kad ilgalaikė miškų sektoriaus politikos kryptis turi atliepti visuomenės lūkesčius, tačiau konkretūs visuomenės nuomonės duomenys nepateikiami.	Po sakinio „Siekiant prisitaikyti prie šių pokyčių, turėtų būti nustatoma ilgalaikė miškų sektoriaus politikos kryptis, kuri turi atliepti visuomenės lūkesčius ir tarptautinius įsipareigojimus.“ įrašyti: „Visuomenės lūkesčius rodo reprezentatyvūs tyrimai. 2025 m. gegužę visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ atliktos reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos duomenimis, 76,9 proc. respondentų pritarė, kad miškų kirtimai yra aktuali problema Lietuvoje, 74,9 proc. pritarė gamtai saugoti skirtų valstybinių miškų ploto didinimui net ir mažėjant iš miškų gaunamoms biudžeto pajamoms, o 67,6 proc. – rekreacinių valstybinių miškų ploto didinimui tokiomis pačiomis sąlygomis.“	Projektas visuomenės lūkesčius įvardija kaip vieną ilgalaikės politikos prielaidų, todėl tikslinga parodyti jų turinį reprezentatyviais duomenimis. Apklausos rezultatai tiesiogiai susiję su strategijos sprendimais dėl miškų apsaugos, naudojimo ir rekreacijos.	A
I skyrius „Bendrosios nuostatos“, 3 p. (PDF 1 psl.)	„Vertinant pagal Europos regiono „Forest Europe“ darnaus miškų valdymo kriterijus ir rodiklius, Lietuvos miškai tvarkomi tvariai, tačiau intensyvėjanti klimato kaita ir su tuo susiję neigiami reiškiniai bei biologinės įvairovės mažėjimas, kelia naujus iššūkius.“	Pakeisti sakinį ir išdėstyti taip: „Vertinant Lietuvos miškų būklę ir valdymą, dalis „Forest Europe“ darnaus miškų valdymo rodiklių rodo teigiamas tendencijas, o biologinės įvairovės ir miško buveinių būklės duomenys rodo reikšmingas problemas. Bendras miškų būklės ir valdymo rezultatų vertinimas yra nevienareikšmis. Intensyvėjanti klimato kaita ir su tuo susiję neigiami reiškiniai bei biologinės įvairovės mažėjimas kelia papildomus iššūkius.“	„Forest Europe“ darnaus miškų valdymo kriterijai apima miško išteklius ir anglies balansą, miškų sveikatą ir gyvybingumą, produktyviasias funkcijas, biologinę įvairovę, apsaugines bei socialines ir ekonomines funkcijas. Projekte nepateikiama visų šių rodiklių Lietuvos rezultatų ir jų duomenų aprėpties visuma, todėl vienareikšmei išvada apie tvarų visų Lietuvos miškų valdymą trūksta pagrindimo. Be to, VSTT 2019–2024 m. Buveinių direktyvos vertinime iš 13 Europos Bendrijos svarbos miškų buveinių tipų tik 1 įvertintas palankiai, 2 – nepalankiai, 9 – blogai ir 1 – kaip nežinomos būklės.	A
I skyrius „Bendrosios nuostatos“, 5 p. (PDF 2 psl.)	„Per pastarąjį dešimtmetį Lietuvos miškų ištekliai nuosekliai augo. Augimas pastebimas tiek miško žemės ploto didėjime, tiek medynų tūryje...“	5 punktą išdėstyti taip: „5. Per pastarąjį dešimtmetį didėjo Lietuvos miško žemės plotas ir medynų tūris, tačiau šie kiekybiniai rodikliai savaime neparodo bendros miškų ekologinės būklės. Medynų tūrio augimo sparta mažėjo, sparčiausiai didėjo brandžių medynų tūris, o vidutinis medynų amžius išliko stabilus – apie 54 metus. Atsižvelgiant į Lietuvoje vyraujančią vienaamžių medynų auginimo paradigmą, šis vidurkis turi būti vertinamas kartu su senų, įvairiaamžių ir struktūriškai brandžių medynų dalimi. Tuo pat metu savaiminės kilmės medynų plotas ir jų proporcija mažėjo, o mišku apaugusios žemės ploto augimą lėmė miško želdinių ploto didėjimas. Lietuvos miškai yra svarbūs anglies absorbentai ir anglies sankaupų saugotojai, todėl jų reikšmė klimato kaitos švelninimui vertinama tiek pagal metinę absorbciją, tiek pagal sukauptos anglies išsaugojimą medynuose ir dirvožemyje. Pastarųjų metų tendencijos rodo, kad miškų plėtros tempai lėtėja. Naujų miškų įveisimą riboja tinkamos žemės trūkumas ir žemėnaudos konkurencija, tačiau reikšmingą miškingumo didinimo	Projekto 16 punkte nurodoma, kad savaiminės kilmės medynų plotas ir proporcija per dešimtmetį mažėjo, 17 punkte – kad vidutinis medynų amžius liko 54 m., o 32–33 punktuose – kad 61 proc. medynų yra vienaamžiai ir vyraujanti paradigma dažniausiai baigiama plynu kirtimu. Todėl miško ploto ir medienos tūrio augimas turi būti aiškiai atskirtas nuo ekologinės ir struktūrinės būklės vertinimo.	A

		potencialą sudaro ir ekologiniu požiūriu tinkami savaime medžiais apaugantys plotai, kurių išsaugojimas turi būti skatinamas. Kartu dalies esamos miško žemės kasmet netenkama dėl infrastruktūros, energetikos, krašto apsaugos, naudingųjų iškasenų gavybos ir kitų projektų. Todėl ilgalaikė miškų politika turi būti grindžiama ne vien miško ploto ir medienos tūrio didėjimu, bet ir esamos miško žemės išsaugojimu, senų ir didelės ekologinės vertės miškų apsauga, amžiaus ir struktūrinės įvairovės didinimu, savaiminio miškų formavimosi išsaugojimu ir ekologinės būklės gerinimu.“		
2. TEISINIS IR POLITINIS KONTEKSTAS				
II skyrius, Pirmasis skirsnis „Tarptautinis ir ES kontekstas“, 10 p. (PDF 3 psl.); VI skyrius, 2 priedo II dalis (PDF 18–19 psl.)	10 punkte įvardijamas visuomenės įtraukimas, tačiau Orhuso konvencija pagrindiniame tekste ir 2 priedo tarptautinių įsipareigojimų sąraše tiesiogiai neįvardyta.	10 punkto pabaigoje įrašyti: „Visuomenės informavimas ir įtraukimas į miškų politikos sprendimus įgyvendinamas laikantis 1998 m. Orhuso konvencijos principų – teisės gauti informaciją apie aplinką, anksti ir veiksmingai dalyvauti priimant su aplinka susijusius sprendimus ir naudotis teise kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais.“ 2 priedo II dalį papildyti 5 punktu: „5. Orhuso konvencija. Konvencija įtvirtina visuomenės teisę gauti informaciją apie aplinką, dalyvauti priimant su aplinka susijusius sprendimus ir kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais. Šios teisės taikomos ir miškų politikos, planavimo bei sprendimų priėmimo procesams.“	Konvencija tiesiogiai susijusi su 4 strateginio tikslo duomenų atvirumo, konsultacijų ir visuomenės dalyvavimo uždaviniais, todėl jos aiškus įvardijimas sustiprina dokumento teisinį nuoseklumą.	A
IV skyrius, Pirmasis skirsnis (1 ilgalaikis tikslas), 39 p. (PDF 11 psl.)	„Lietuvos miškai turi atliepti visas savo funkcijas klimato kaitos, intensyvėjančių aplinkos pokyčių ir biologinės įvairovės kaitos sąlygomis. <...> Tvarios miškų ekosistemos turėtų būti rūšiniu ir struktūriniu požiūriu įvairios, gerai funkcionuojančios, su išlaikytomis ir atkurtomis buveinėmis, o ūkinės praktikos – pritaikytos prie besikeičiančių sąlygų.“	39 punkto pabaigoje įrašyti: „Saugomose teritorijose miškų funkcijų derinimas vykdomas nepažeidžiant konkrečių teritorijos steigimo ir apsaugos tikslų. Kai apsaugos tikslai susiję su biologinės įvairovės, natūralių procesų, buveinių ar kraštovaizdžio išsaugojimu, šie tikslai turi prioritetą prieš žaliavinės medienos gavybą.“	39 punktas nustato pirmojo strateginio tikslo ekologinę logiką ir ūkinės praktikos santykį su miško ekosistemų būkle, todėl būtent šiame punkte tikslinga aiškiai įtvirtinti apsaugos tikslų prioritetą saugomose teritorijose. Tai dera su projekto 30 punkte aprašytu funkcinio miškų zonavimu.	A
II skyrius, Trečiasis skirsnis „Esama būklė“, 20 p. (PDF 5 psl.)	„Biologinės įvairovės rodikliai rodo nežymų gerėjimą: augo rūšių ir amžiaus struktūros įvairovė, didėjo lapuočių dalis privačiuose ir skirtuose nuosavybės teisėms atkurti miškuose.“	20 punktą išdėstyti taip: „20. Biologinės įvairovės rodikliai pateikia nevienalytį vaizdą. Nacionalinės miškų inventurizacijos struktūriniai rodikliai rodo nežymų gerėjimą: augo rūšių ir amžiaus struktūros įvairovė, didėjo lapuočių dalis privačiuose ir skirtuose nuosavybės teisėms atkurti miškuose. Tačiau 2019–2024 m. Buveinių direktyvos vertinime iš 13 Europos Bendrijos svarbos miškų buveinių tipų tik 1 įvertintas palankiai, 2 – nepalankiai, 9 – blogai ir 1 – kaip nežinomos būklės; bendras visų tipų miškų buveinių plotas sumažėjo nuo 266,5 iki 236,3 tūkst. ha, t. y. apie 11 proc. Tarp pagrindinių miškų buveinių būklę bloginančių veiksnių nurodoma ir intensyvi miškininkystė.“	Dabartinis 20 punktas biologinės įvairovės būklę apibendrina tik pagal dalį medynų struktūrinių rodiklių. Naujausias oficialus Buveinių direktyvos vertinimas rodo, kad 12 iš 13 miškų buveinių tipų nėra palankios būklės arba jų būklė nežinoma. Abu duomenų šaltiniai turi būti pateikti greta, kad „nežymus gerėjimas“ nebūtų supras tas kaip bendras miškų biologinės įvairovės būklės pagerėjimas.	A

II skyrius, Trečiasis skirsnis „Esama būklė“, 29 p. (PDF 7 psl.)	„Nors medienos gavybos apimtyms neviršija medienos prieaugio ir bendras naudojimo balansas laikytinas tvari, išlieka įtampa tarp ekonominių interesų, dominuojančių plynųjų kirtimų praktikos ir saugotinių miško buveinių bei biologinės įvairovės apsaugos.“	Pakeisti sakinį ir išdėstyti taip: „Nors medienos gavybos apimtyms neviršija medienos prieaugio, šis kiekybinis medienos išteklių naudojimo rodiklis savaime neparodo visų tvaraus miškų valdymo dimensijų. Išlieka įtampa tarp ekonominių interesų, dominuojančios plynųjų kirtimų praktikos ir saugotinių miško buveinių bei biologinės įvairovės apsaugos.“	Kirtimų ir prieaugio santykis yra svarbus medienos išteklių naudojimo rodiklis, tačiau jis neparodo buveinių būklės, natūralumo, amžiaus struktūros ar kitų ekologinių kriterijų. Todėl bendro naudojimo balanso apibūdinimas turi būti apribotas medienos išteklių naudojimo dimensija.	A
II skyrius, Trečiasis skirsnis „Esama būklė“, 30 p. ir 3 pav. (PDF 7 psl.)	30 punkte aprašomas miškų funkcinis zonavimas, o 3 pav. pateikiama I, IIA, IIB, III ir IV grupių miško žemės ploto kaita tik 2015–2024 m.	30 punkto pabaigoje įrašyti: „Miškų funkcinio zonavimo ilgalaikei kaitai įvertinti pateikiama I, IIA, IIB, III ir IV grupių miško žemės ploto kaita hektarais ir procentais nuo 2005 m., nurodant bent 2005, 2010, 2015, 2020 ir naujausių turimų metų duomenis. Atskirai pateikiama šių miškų grupių ploto kaita saugomose teritorijose.“	Esamame 3 pav. matyti, kad 2015–2024 m. mažėjo IIA, IIB ir III grupių miškų plotai: IIA – nuo 201,1 iki 196,2 tūkst. ha, IIB – nuo 65,4 iki 55,8 tūkst. ha, III – nuo 331,0 iki 282,8 tūkst. ha, nors I grupės plotas nežymiai didėjo. Kadangi 30 punkte miškų grupės pristatomos kaip ekologinio, rekreacinio, apsauginio ir ūkinio prioriteto atskyrimo priemonė, strategijai svarbu parodyti ne tik pastarojo dešimtmečio, bet ir ilgesnio laikotarpio struktūrinę kaitą. Duomenų eilutė nuo 2005 m. leistų įvertinti, ar ilgainiui didėja, ar mažėja miškų, kuriuose prioritetas teikiamas ekologinėms, rekreacinėms ir apsauginėms funkcijoms, dalis. Atskirai pateikti saugomų teritorijų duomenys leistų įvertinti, ar jų miškų grupių struktūra iš tiesų stiprina apsaugos tikslus.	V
II skyrius, Ketvirtasis skirsnis „SSGG“, S4 ir O4 (PDF 9–10 psl.)	S4: „Skaitmenizuotos stebėsenos ir monitoringo sistemos – nuotoliniai metodai ir skaitmeniniai duomenys kuria aukštą informacijos tikslumą.“ O4: „Skaitmeninė transformacija ir inovacijų diegimas – nuotoliniai stebėjimai, informacinės sistemos stiprina planavimą ir efektyvumą.“	S4 išdėstyti taip: „S4. Sukaupta skaitmeninių miškų duomenų ir nuotolinės stebėsenos infrastruktūra – valstybės registrai, informacinės sistemos ir nuotoliniai stebėjimo metodai sudaro techninį pagrindą duomenimis grįstam miškų valdymui.“ O4 išdėstyti taip: „O4. Miškų duomenų kokybės, aktualumo, sąveikumo ir prieinamumo gerinimas – registų ir informacinių sistemų harmonizavimas, dažnesnis duomenų atnaujinimas, nuotolinių metodų derinimas su lauko patikromis ir atvirų erdvių duomenų plėtra sudaro galimybes didinti sprendimų tikslumą ir visuomenės kontrolę.“	Dabartinis S4 nepagrįstai sutapatina skaitmenizavimą su aukštu duomenų tikslumu. Skaitmeninė sistema gali būti techniškai išplėta, tačiau jos duomenų tikslumas ir aktualumas priklauso nuo inventorizacijos datos, lauko patikrų, skirtingų registų suderinamumo ir klaidų taisymo. Pats 50.2 uždavinys numato dar tik įdiegti vieningą ir atvirą duomenų sistemą bei harmonizuoti ir sinchronizuoti registų duomenis, todėl duomenų kokybės gerinimas pagrįstai laikytinas galimybe ir siekiama, o ne jau pasiektu rezultatu.	A
II skyrius, Ketvirtasis skirsnis „SSGG“, W3 (PDF 9 psl.)	„W3. Miškingumo didinimo sulėtėjimas – dėl valstybinės žemės trūkumo, administracinių barjerų ir apribojimų. KPP priemonių įsisavinimo stokos tikslai įgyvendinami menkai.“	W3 išdėstyti taip: „W3. Miškingumo didinimo sulėtėjimas – dėl valstybinės žemės trūkumo, administracinių barjerų, nepakankamos paramos priemonių įsisavinimo ir ekonominių bei žemėnaudos taisyklių, kurios nepakankamai skatina išsaugoti ekologiniu požiūriu tinkamą savaiminį apžėlimą.“	45.1–45.2 uždaviniai numato išnaudoti savaiminio apžėlimo potencialą ir išsaugoti savaime mišku apžėliančius plotus, todėl SSGG turi įvardyti ir ekonomines paskatas, kurios gali veikti priešinga kryptimi.	A
II skyrius, Ketvirtasis skirsnis „SSGG“, W6 (PDF 9 psl.)	„W6. Socialinė asimetriją sprendimų priėmimo – galios koncentracija valstybiniame sektoriuje	W6 išdėstyti taip: „W6. Galios ir informacijos asimetriją sprendimų priėmimo – nepakankamai subalansuotas institucijų, bendruomenių, visuomenės,	Silpnybė yra ne demokratizacija, o galios bei informacijos asimetriją ir nepakankamai subalansuotas dalyvavimas. Siūloma	V

	<i>riboja įtraukią valdyseną ir demokratizaciją. “</i>	<i>nevyriausybinių organizacijų, miškų savininkų ir kitų grupių dalyvavimas mažina sprendimų legitimumą ir visuomenės pasitikėjimą. “</i>	formuluotė logiškai dera su O5, kuriame didėjantis bendruomenių įsitraukimas įvardijamas kaip galimybė.	
II skyrius, Ketvirtasis skirsnis „SSGG“, O2 (PDF 10 psl.)	<i>„O2. Klimato politikos tikslai, didinantys miškų reikšmę anglies balansui – akcentuojamas miškų vaidmuo klimato kaitos švelninime ir gamta grįstų sprendimų plėtra. “</i>	O2 išdėstyti taip: <i>„O2. Klimato politikos tikslai, didinantys miškų reikšmę anglies balansui – kartu su metine CO₂ absorbcija didinama ilgalaikių anglies sandėjų miško biomasėje ir dirvožemyje išsaugojimo svarba bei gamta grįstų sprendimų plėtra. “</i>	Metinė CO ₂ absorbcija parodo anglies srautą, o miško biomasėje ir dirvožemyje sukauptą anglis – ilgalaikę sandėją. Klimato politikos galimybė turi apimti abi dimensijas.	V
II skyrius, Ketvirtasis skirsnis „SSGG“, O1 ir O6 (PDF 9–10 psl.)	O1 bioekonomikos plėtrą sieja su inovacijomis ir regionų ekonominiu augimu; O6 aukštos pridėtinės vertės pramonę apibūdina per augančią baldų, inžinerinių medienos gaminių ir biokompozitų gamybą.	O1 išdėstyti taip: <i>„O1. Tvari bioekonomikos plėtra – inovacijomis, žiedišku ir gilesniu vietiniu perdirbimu didinama iš vieno sunaudotos žaliavinės medienos m³ sukuriama pridėtinė vertė, nesiejant bioekonomikos plėtos su didesniu kirtimų intensyvumu. “</i> O6 išdėstyti taip: <i>„O6. Perėjimas prie aukštos pridėtinės vertės pramonės – pažanga vertinama pagal pridėtinę vertę vienam sunaudotos žaliavinės medienos m³, gilesnio vietinio perdirbimo dalį, ilgaamžių produktų dalį ir medienos naudojimo ciklo trukmę. “</i>	Gamybos apimtys augimas savaime neparodo aukštos pridėtinės vertės ir gali didinti žaliavos paklausą. Strategiškai svarbiau didinti vertę iš to paties ar mažesnio žaliavos kiekio.	A
II skyrius, Ketvirtasis skirsnis „SSGG“, Grėsmės (T), po T6 (PDF 10 psl.)	Grėsmių dalyje įvardijami kenkėjai, ES reguliaciniai reikalavimai, socialiniai konfliktai, klimato kaita, poligonų plėtra ir ekonominiai sukrėtimai, tačiau nėra atskiros grėsmės dėl miško buveinių ir biologinės įvairovės būklės blogėjimo.	Po T6 įrašyti: <i>„T7. Biologinės įvairovės ir miško buveinių būklės blogėjimas – intensyvus miškų naudojimas, plynųjų ir kitų miško dangų iš esmės pašalinančių kirtimų tęstinumas, didėjantys medienos perdirbimo pajėgumai ir žaliavinės medienos paklausa didina spaudimą natūraliems, seniems, biologiškai vertingiems ir saugomose teritorijose esantiems miškams, blogina buveinių vientisumą ir apsunkina jų atkūrimą. “</i>	VSTT 2019–2024 m. Buveinių direktyvos vertinime iš 13 miškų buveinių tipų tik 1 įvertintas palankiai, o su miškininkystės susijusios praktikos įvardijamos tarp didelio poveikio grėsmių. Be to, projekto 2 priede pats bioekonomikos kontekstas pripažįsta riziką, kad didėjanti biomasės paklausa gali didinti spaudimą ekosistemoms ir biologinei įvairovei. Todėl ši grėsmė turi būti matoma SSGG analizėje.	A
3. LIETUVOS MIŠKŲ ATEITIES VIZIJA				
III skyrius „Lietuvos miškų ateities vizija“, vizijos sakinyje ir 36 p. (PDF 10–11 psl.)	<i>„Vizija – Tvariai tvarkomi ir naudojami Lietuvos miškai – žmonių gerovei ir gamtai. “</i> 36 punkte miškai apibūdinami kaip atspari, tvari ir daugiavertė ekosistema, teikianti ekologines, socialines, ekonomines, rekreacines, kultūrines ir sveikatinimo vertes.	Vizijos sakinį išdėstyti taip: <i>„Vizija – Lietuva – miškų apsaugos, gamtai artimos miškininkystės ir miškų teikiamos sveikatinimo naudos pavyzdys Europoje. “</i> 36 punktą išdėstyti taip: <i>„36. 2050 metais Lietuvos miškai yra atsparios klimato kaitai, biologiškai įvairios ir struktūriškai brandžios ekosistemos. Išsaugoti visi nustatyti pirmųjų žmonių, senieji ir sėgrių požymių bei sėgrių potencialo turintys miškai; didėja senų, mišrių ir įvairiaamžių medynų dalis, atkuriami natūralūs hidrologiniai procesai ir ekologinės jungtys. Planiniai plynieji ir kiti miško dangų iš esmės pašalinantys pagrindiniai kirtimai nevykdomi, o ūkinėje miškininkystėje vyrauja nuolatinės miško dangos ir gamtai artimi metodai. Miškų ekonomika grindžiama didesne verte iš mažesnio žaliavos kiekio. Miškai yra svarbi visuomenės fizinės ir emocinės sveikatos infrastruktūra: stiprinamos jų sveikatinimo, rekreacinės, pažintinės ir kultūrinės funkcijos, sudarant sąlygas žmonėms patirti</i>	Dabartinė vizija įvardija bendrą miškų naudą, tačiau nepakankamai aiškiai nusako norimą 2050 m. būklę. Formuluotė sujungia senųjų miškų apsaugą, gamtai artimą miškininkystę, planinių išplyninančių kirtimų atsisakymo kryptį ir miškų sveikatinimo naudą; konkretūs tarpiniai terminai ir rodikliai nustatomi IV ir V skyriuose.	A

		<i>natūraliai besivystantį mišką nepažeidžiant jautrių buveinių. Miškų valdymas grindžiamas mokslu, patikimais duomenimis, skaidrumu ir visuomenės įtrauktimi. “</i>		
4. STRATEGINIAI TIKSLAI IR UŽDAVINIAI (bendrosios nuostatos)				
IV skyrius „Miškų plėtros strateginiai tikslai ir uždaviniai“, 37 p. (PDF 11 psl.)	37 punkte nustatoma, kad keturi ilgalaikiai tikslai sudaro nuoseklią ir tarpusavyje susietą miškų politikos kryptį, tačiau nenustatomi bendri ekologiniai ir visuomenės gerovės principai, taikytini visų keturių tikslų įgyvendinimui.	37 punkto pabaigoje įrašyti: „ <i>Visų keturių strateginių tikslų įgyvendinimas grindžiamas esamos miško žemės, pirmųjų, natūralių, senųjų ir sengirų požymių bei sengirų potencialo turinčių miškų išsaugojimu, biologinės įvairovės ir miško buveinių būklės gerinimu, vidutinio medynų amžiaus, senų, mišrių ir įvairiamžių medynų dalies bei miškų struktūrinės brandos didinimu, natūralių ekologinių ir hidrologinių procesų atkūrimu bei miškų rekreacinės ir sveikatinimo vertės visuomenei stiprinimu. “</i>	37 punktas apibrėžia bendrą visų keturių strateginių tikslų logiką, todėl pagrindinės ilgalaikės miškų būklės ir visuomenės gerovės kryptys turi būti taikomos ne tik 1 tikslui dėl biologinės įvairovės, bet ir žemėnaudos, bioekonomikos bei valdymo sprendimams. Tai užtikrina, kad ekonominiai ar administraciniai rezultatai nebūtų pasiekiami bloginant miškų ekologinę būklę, mažinant jų struktūrinę brandą ar ilgalaikę vertę visuomenei.	A
IV skyrius „Miškų plėtros strateginiai tikslai ir uždaviniai“, 37 p. (PDF 11 psl.)	37 punkte nėra nustatyto bendro atsargumo principo tais atvejais, kai planuojamos veiklos teritorijos ekologinė vertė nėra pakankamai iširta arba turimi duomenys neleidžia atmesti reikšmingos žalos rizikos.	Po pirmiau siūlomos horizontalios nuostatos įrašyti: „ <i>Visų keturių strateginių tikslų įgyvendinimas taip pat grindžiamas atsargumo principu. Kai nėra pakankamai patikimų duomenų atmesti reikšmingą žalą pirmųjų, natūraliems, seniems, sengirų požymių ar sengirų potencialo turintiems miškams, Europos Bendrijos svarbos miško buveinėms, įskaitant inventorizuotas buveines, kurių apsaugos statusas dar nėra galutinai formalizuotas teisės aktu, kartinėms miško buveinėms, saugomoms rūšims ar jų buveinėms, iki ekologinės vertės patikros nevykdomos planinės veiklos, galinčios sukelti negrįžtamą miško ekosistemos struktūros ar saugomų vertybių praradimą. “</i>	Senų ir didelės ekologinės vertės miškų praradimas žmogaus gyvenimo mastu gali būti negrįžtamas, o jų inventorizacija nėra visiškai baigta ir duomenys nėra vienodai aktualūs. Atsargumo principas reikalingas kaip laikinas prevencinis saugiklis iki ekologinės vertės patikros.	A
4.1. 1 tikslas. Miškų gyvybingumo, įvairovės ir prisitaikymo stiprinimas				
IV skyrius, Pirmasis skirsnis (1 ilgalaikis tikslas), 39 p. (PDF 11 psl.)	„ <i>Lietuvos miškai turi atliepti visas savo funkcijas klimato kaitos, intensyvėjančių aplinkos pokyčių ir biologinės įvairovės kaitos sąlygomis. <...> Tvarios miškų ekosistemos turėtų būti rūšiniu ir struktūriniu požiūriu įvairios, gerai funkcionuojančios, su išlaikytomis ir atkurtomis buveinėmis, o ūkinės praktikos – pritaikytos prie besikeičiančių sąlygų. “</i>	39 punkto pabaigoje įrašyti: „ <i>Saugomose teritorijose miškų funkcijų derinimas vykdomas nepažeidžiant konkrečių teritorijos steigimo ir apsaugos tikslų. Kai apsaugos tikslai susiję su biologinės įvairovės, natūralių procesų, buveinių ar kraštovaizdžio išsaugojimu, šie tikslai turi prioritetą prieš žaliavinės medienos gavybą. “</i>	39 punktas nustato pirmojo strateginio tikslo ekologinę logiką ir ūkinės praktikos santykį su miško ekosistemų būkle, todėl būtent šiame punkte tikslinga aiškiai įtvirtinti apsaugos tikslų prioritetą saugomose teritorijose. Tai dera su projekto 30 punkte aprašytu funkcinio miškų zonavimu.	A
IV skyrius, Pirmasis skirsnis, 41.1 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.)	„ <i>Užtikrinti biologinės įvairovės išsaugojimą ir atkūrimą, inventorizuojant ir saugant, vietinėmis rūšimis atkuriant biologiškai vertingus miškus. “</i> Konkretios atrankos, patikros ir apsaugos procedūros nenustatytos.	Prie 41.1 uždavinio 2027–2031 m. priemonių lentelėje įrašyti: „ <i>Priemonė – iki 2027 m. patvirtinti nacionalinius pirmųjų, natūralių, senųjų, sengirų požymių turinčių ir kitų biologiškai vertingų miškų identifikavimo kriterijus; iki 2028 m. GIS būdu atrinkti 100 proc. 120 metų ir vyresnių medynų bei kitus didelės ekologinės vertės požymių turinčius plotus prioritetinei ekologiškai patikrai. Iš šių atrinktų plotų 130 metų</i>	120 metų riba taikoma platesnei prevencinei atrankai, kad ekologinė patikra apimtų ir dar 130 metų nepasiekusius, bet potencialiai vertingus senus medynus. 130 metų ir vyresniems medynams bei jau nustatytoms didelės ekologinės vertės teritorijoms siūlomas griežtesnis laikinas saugiklis – planinių pagrindinių kirtimų	A

		ir vyresniuose medynuose, taip pat pirmąsčiuose, natūraliuose miškuose, KMB, PKMB, inventorizuotose Europos Bendrijos svarbos miško buveinėse, įskaitant tas, kurių apsaugos statusas dar nėra galutinai formalizuotas teisės aktu, ir sengirių potencialo plotuose iki ekologinio įvertinimo planiniai pagrindiniai kirtimai nevykdomi. Iki 2030 m. įvertinami visi prioritetingi atrinkti plotai; iki 2031 m. dėl 100 proc. aukščiausios ekologinės vertės inventorizuotų plotų priimamas sprendimas dėl apsaugos arba, privačiuose miškuose, dėl apsaugos kartu su kompensavimu. Pažangos rodikliai: patvirtinti identifikavimo kriterijai; GIS atrinktų 120 metų ir vyresnių medynų dalis – 100 proc.; įvertintų prioritetingų plotų dalis – 100 proc.; aukščiausios ekologinės vertės plotų, dėl kurių priimtas apsaugos sprendimas, dalis – 100 proc.“	nevykdymas iki ekologinio įvertinimo. Taigi 120 ir 130 metų ribos atlieka skirtingas funkcijas ir nėra sengirės apibrėžtys.	
IV skyrius, Pirmasis skirsnis, 41.1 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.)	41.1 uždavinys nenustato kiekybinės siekiamos griežtos apsaugos reikšmės.	41.1 uždavinio rezultatus papildyti: „Iki 2031 m. griežtos apsaugos režimas, skirtas natūraliems procesams ir sengirių formavimuisi, taikomas ne mažiau kaip 10 proc. visų Lietuvos miškų, įskaitant jau dabar griežtai saugomus plotus. Iki 2050 m. ne mažiau kaip 20 proc. valstybinių miškų ploto paliekama be planinių kirtimų natūraliems procesams ir sengirių formavimuisi, išskyrus konkrečiam apsaugos tikslui ar žmonių saugai būtinas intervencijas.“ Pažangos rodikliai – griežtai saugomų miškų dalis (%) ir plotas (ha); valstybinių miškų, paliekamų natūraliems procesams, dalis (%) ir plotas (ha).	Be kiekybinio rezultato 41.1 uždavinio įgyvendinimo masto nebus galima objektyviai įvertinti. 2031 m. minimalus griežtos apsaugos tikslas ir ilgalaikis valstybinių miškų natūralių procesų branduolys sudaro pamatuojamą senųjų miškų apsaugos kryptį.	A
IV skyrius, Pirmasis skirsnis, 41.2 p. (PDF 12 psl.); II skyrius, 33 p. (PDF 8 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.)	41.2 numato gamtiškos miškininkystės principus ir įvairiaamžių medynų didinimą, o 33 punktas konstatuoja, kad vyraujanti vienaamžių medynų paradigma dažniausiai baigiama plynu kirtimu.	Prie 41.2 uždavinio įrašyti priemonę: „Iki 2031 m. valstybiniuose miškuose ir visose saugomose teritorijose, nepriklausomai nuo nuosavybės formos, atsisakyti planinių plynų ir kitų išplyninančių pagrindinių miško kirtimų; nuo 2031 m. jų plotas – 0 ha. Šio rodiklio tikslais išplyninančiais laikomi pagrindiniai kirtimai, kurių galutiniame etape iš esmės pašalinama ankstesnės kartos medžių danga. Išimtis taikoma tik individualiai pagrįstoms intervencijoms, kai medžių šalinimas būtinas konkrečiam gamtos saugos tikslui, ekstremalaus pažeidimo padariniams valdyti arba žmonių saugai ir nėra mažiau intervencinės alternatyvos. Privačiuose miškuose už saugomų teritorijų ribų iki 2031 m. tokių planinių kirtimų metinį plotą sumažinti ne mažiau kaip 30 proc., palyginti su oficialiu 2022–2026 m. metiniu vidurkiu, o iki 2050 m. pasiekti 0 ha, kartu taikant kompensacijas ir ekonomines paskatas savininkams.“	33 punktas pats nurodo, kad vyraujanti paradigma trukdo formuotis įvairiaamžiams ir sudėtingesnės struktūros miškams. Valstybiniuose ir saugomų teritorijų miškuose siūlomas greitesnis perėjimas, o privačiuose už saugomų teritorijų ribų – ilgas pereinamasis laikotarpis iki 2050 m.	A
IV skyrius, Pirmasis skirsnis, 41.2 p. (PDF 12 psl.); II skyrius, 17 ir 32 p. (PDF 4 ir 8 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.)	17 punkte nurodomas stabilus 54 m. vidutinis medynų amžius; 32 punkte – 61 proc. vienaamžių ir 6 proc. trijų ar daugiau kartų medynų, tačiau šie rodikliai	Prie 41.2 uždavinio nustatyti pažangos rodiklius: „Vidutinis medynų amžius – bazinė 2025 m. reikšmė 54 metai; rodiklis skelbiamas kasmet ir vertinama jo ilgalaikė didėjimo kryptis. Trijų ar daugiau kartų medynų dalis – bazė 6 proc., siekiama reikšmė 2031 m. – ne	Vidutinis medynų amžius yra aiškus, pačiame projekte jau pateiktas skaitinis rodiklis, todėl jį tikslinga išlaikyti kaip vieną pažangos rodiklių. Jis vienas neparodo visos ekologinės būklės ir gali kisti	A

	nepaverčiami pažangos tikslais.	<i>mažiau kaip 8 proc., ilgalaikė 2050 m. reikšmė – ne mažiau kaip 20 proc. Kasmet atskirai skelbti 100 metų ir vyresnių, 120 metų ir vyresnių bei 130 metų ir vyresnių medynų plotą (ha), dalį (%) ir pokytį pagal nuosavybės formą bei miškų grupę.“</i>	dėl naujų miškų įveisimo, todėl vertinamas kartu su įvairiaamžių ir senų medynų dalimi. 8 proc. 2031 m. ir 20 proc. 2050 m. trijų ar daugiau kartų medynų dalies reikšmės yra siūlomi strateginiai tikslai, skirti pamatuojamai didinti struktūrinę įvairovę.	
IV skyrius, Pirmasis skirsnis, 41.3 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.); VI skyrius, 2 priedo 2.3 p. (PDF 21 psl.)	<i>„Atkurti pažeistas miško ekosistemas, ypač drėgnų ir hidrologiškai pažeistų teritorijų struktūrą ir natūralius hidrologinius procesus.“</i> 2 priede nurodytas 4 000 ha hidrologinio režimo atkūrimo miškuose tikslas iki 2030 m.	Prie 41.3 uždavinio 2027–2031 m. priemonių lentelėje įrašyti: „ <i>Priemonė – iki 2027 m. parengti nacionalinį nusausintų ir hidrologiškai pažeistų miškų GIS sluoksnį ir prioritetinio atkūrimo žemėlapi. Atkuriant hidrologiškai pažeistas miško ekosistemas prioritetą teikti pasyviai ir kuo natūraliausiai atsikūrimui – nereikalingų sausinimo sistemų priežiūros nutraukimui, natūralaus vandens režimo grįžimui ir minimalioms techninėms intervencijoms. Hidrologijos atkūrimas negali būti savarankiškas pagrindas plyniesiems ar intensyviems kirtimams; medžių šalinimas taikomas tik tada, kai ekologiniu vertinimu įrodyta, kad jis būtinas konkrečiam buveinės atkūrimo tikslui ir nėra mažiau intervencinės alternatyvos. Rodikliai – iki 2030 m. atkurtas hidrologinis režimas ne mažiau kaip 4 000 ha miškų; kasmet viešai skelbiamas atkurtas plotas, taikytas metodas ir plotas, kuriame atkūrimo metu vykdyti kirtimai.“</i>	4 000 ha tikslas jau nustatytas projekto 2 priede. Siūloma tiksliai apibrėžti atkūrimo metodinę kryptį, kad pažanga būtų matuojama realiu hidrologinio režimo atkūrimu ir kad aktyvi gamtotvarka nebūtų taikoma ten, kur tą patį tikslą galima pasiekti natūraliais procesais ir mažesne intervencija.	A
II skyrius, Trečiasis skirsnis, 31 p. (PDF 8 psl.); IV skyrius, 41.4 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.)	31 punkte nurodoma, kad sėklos renkamos nuo selekcinio požūriū vertingų medžių; strategijoje nenustatyta, kad sėklų gavimas turi išsaugoti patį atrinktą medį.	Prie 41.4 uždavinio įrašyti priemonę: „ <i>Iki 2028 m. patvirtinti miško sėklinės bazės objektų sėklų rinkimo reikalavimus, pagal kuriuos selekcinio ar genetinio požūriū vertingi atrinkti medžiai sėklų rinkimo tikslu nekertami; prioritetą teikiamas sėklų rinkimui nuo augančių medžių ir kitiems medžio išsaugojimą užtikrinantiems metodams.“</i>	Genetiškai ir selekcinio požūriū vertingas medis yra ilgalaikis genetinis išteklius. Sėklų rinkimo technologija turi užtikrinti, kad pats šaltinis būtų išsaugomas.	V
IV skyrius, Pirmasis skirsnis, 41.5 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 1 tikslo priemonių lentelė (PDF 14 psl.)	41.5 numato skatinimo ir kompensavimo priemonės savininkams, tačiau neįvardija atskiro ilgalaikio mechanizmo seniems ir didelės ekologinės vertės miškams išsaugoti.	Prie 41.5 uždavinio įrašyti priemonę: „ <i>Iki 2028 m. sukurti ilgalaikių apsaugos sutarčių ir kompensacijų mechanizmą privačių miškų savininkams už pirmųjų, natūralių, senų ir sengirinių požymių turinčių miškų, senų medžių, saugomų buveinių ir didelių anglies sandėpų išsaugojimą. Kasmet skelbti sudarytų sutarčių skaičių ir apsaugotą plotą hektarais.“</i>	Ilgalaikė apsauga privačiuose miškuose turi būti derinama su proporcingu savininko ekonominių interesų kompensavimu. Aiškus mechanizmas mažina konfliktą tarp nuosavybės ir gamtos saugos tikslų.	A
4.2. 2 tikslas. Tvari ir subalansuota miškų žemėnauda ir miškingumo didinimas				
IV skyrius, Antrasis skirsnis, 45.1–45.2 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 2 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.); VI skyrius, 2 priedo 2.3 p. (PDF 21 psl.)	45.1–45.2 numato išnaudoti savaiminio apžėlimo potencialą ir saugoti savaimę mišku apžėliančius plotus; 2 priede iki 2030 m. nustatytas 24 000 ha savaiminukų išsaugojimo tikslas.	Prie 45.1–45.2 uždavinių įrašyti priemonę: „ <i>Iki 2027 m. peržiūrėti žemės ūkio paramos, valstybinės žemės nuomos ir kitas ekonomines taisykles, kad jos neskatintų šalinti ekologiniu požūriū tinkamo savaiminio apžėlimo. Iki 2030 m. išsaugoti ir į miško žemės apskaitą įtraukti ne mažiau kaip 24 000 ha tinkamų savaiminukais apaugusių plotų. Nuo 2031 m. savaiminės kilmės medynų bendras plotas neturi būti mažesnis už 2025 m. bazę – apie 1,48 mln. ha, išskyrus aiškiai pagrįstus žemėnaudos pokyčius. Kasmet viešai</i>	Projekto 16 punkte konstatuojama, kad savaiminės kilmės medynų plotas ir proporcija mažėjo. Metinė įplaukų ir nuostolių apskaita reikalinga tam, kad miškingumo didinimo pažanga nebūtų rodoma vien naujai į apskaitą įtraukiamais plotais, tuo pat metu kitose vietose prarandant jau savaimę susiformavusį mišką.	A

		<i>skelbti, kiek hektarų savaime mišku apaugusių plotų pripažinta ir įtraukta į miško apskaitą, kiek jų pašalinta ar prarasta ir dėl kokių priežasčių. “</i>		
IV skyrius, Antrasis skirsnis, 45.1 p. (PDF 12 psl.); II skyrius, Trečiasis skirsnis, 16 p. (PDF 3–4 psl.); V skyrius, 53 p., 2 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.); VI skyrius, 2 priedo 2.3 p. (PDF 21 psl.)	2025 m. miškingumas – 33,9 proc., miško žemės plotas – apie 2,21 mln. ha; nacionalinis tikslas iki 2030 m. – ne mažiau kaip 35 proc.	45.1 uždavinio pažangos rodiklį išdėstyti taip: „2030 m. šalies miškingumas – ne mažiau kaip 35 proc., kartu nurodant tikslų šį procentą atitinkantį miško žemės plotą hektarais pagal oficialią šalies teritorijos ploto bazę ir kasmet skelbiant grynąjį miško žemės balanso pokytį. Priemonių plane atskirai parodyti, kokių tikslo dalį sudaro savaiminukų išsaugojimas, miškų įveisimas privačioje ir valstybinėje žemėje bei kiek miško žemės tuo pačiu laikotarpiu prarandama. “	Vien procentinis miškingumo tikslas neparodo, kokio absoliutaus miško žemės ploto prieaugio reikia ir ar jį užtikrina suplanuotos priemonės. Hektarais išreikštas tikslas ir metinis grynasis balansas leistų vienoje apskaitoje matyti naujų miškų prieaugį, savaiminukų išsaugojimą ir esamos miško žemės praradimus.	A
IV skyrius, Antrasis skirsnis, 45.3 p. (PDF 12 psl.); I skyrius, 5 p. (PDF 2 psl.); V skyrius, 53 p., 2 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.)	Projektas pripažįsta, kad dalies miško plotų kasmet netenkama dėl infrastruktūros, energetikos, krašto apsaugos ir naudingųjų iškasenų projektų, tačiau nenustato ilgalaikės miško žemės praradimo mažinimo siekiamybės.	Prie 45.3 uždavinio įrašyti priemonę: „Ilgalaikė siekiamybė – sumažinti planinį miško žemės pavertimą kitomis naudenomis iki 0 ha. Nuo 2027 m. kasmet viešai skelbti pavertimo plotą (ha), vietą, priežastį ir alternatyvų vertinimą. Nuo 2031 m. pirmąjį kartą, natūraliuose, senuose, aukščiausios ekologinės vertės ir sengirių potencialo miškuose planinis pavertimas kitomis naudenomis – 0 ha. Iki 2050 m. nacionaliniu mastu siekti 0 ha planinio pavertimo, išskyrus įstatymu pagrįstus viršesnio viešojo intereso atvejus, kai įrodyta, kad nėra tinkamos nemiškingos alternatyvos. Kompensacinis naujo miško įveisimas nelaikomas lygiaverte seno ar aukštos ekologinės vertės miško praradimo kompensacija. “	Miškingumo didinimas negali būti vertinamas atskirai nuo esamo miško žemės praradimo. 0 ha yra ilgalaikė planinio praradimo kryptis, paliekant siaurą išimtį neišvengiamiems viršesnio viešojo intereso atvejams.	A
IV skyrius, Antrasis skirsnis, 45.4 p. (PDF 12 psl.); V skyrius, 53 p., 2 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.)	45.4 numato integruoti miškingumo ir miškų plėtros tikslus į teritorijų planavimą siekiant miškų jungčių, tačiau nėra erdvinio rodiklio.	Prie 45.4 uždavinio įrašyti priemonę: „Iki 2028 m. parengti nacionalinį miškų ekologinių jungčių GIS sluoksnį ir nustatyti prioritetines jungčių apsaugos bei atkūrimo teritorijas. Nuo 2028 m. kasmet skelbti atkurtų ar sustiprintų ekologinių jungčių plotą (ha) ir teritorijų planavimo sprendinių, padidinusių miškų fragmentaciją, skaičių bei plotą. “	Ekologinių jungčių tikslas turi būti matuojamas erdviniais rodikliais. Tai leidžia stebėti ne tik miškų plėtrą, bet ir jų vientisumą bei fragmentaciją.	V
4.3. 3 tikslas. Tvarūs miškų ištekliai bioekonomikos plėtrai				
IV skyrius, Trečiasis skirsnis, 48.1 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 53 p., 3 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.)	„Didinti miškų sektoriaus kuriamą pridėtinę vertę, skatinant tvarų kokybišką žaliavinės medienos ruošą ir tiekimą. “	48.1 punktą išdėstyti taip: „48.1. Didinti miškų sektoriaus kuriamą pridėtinę vertę, skatinant gilesnį vietinį perdirbimą, žiediskumą, ilgaamžius produktus ir didesnę pridėtinę vertę vienam sunaudotos žaliavinės medienos m ³ , nesiejant bioekonomikos pažangos su didesniu kirtimų intensyvumu. Žaliavinės medienos tiekimas pirmiausia orientuojamas į IV grupės ūkinius ir žmogaus įveistus gamybinius medynus, nedidinant naudojimo intensyvumo pirmąjį kartą, natūraliuose, senuose ir sengirių požymių turinčiuose miškuose. “	Trečiasis tikslas turi didinti ekonominę vertę, bet neprieštarauti pirmajam tikslui. Vertė vienam sunaudotos žaliavos vienetai leidžia ekonominę pažangą atsieti nuo didesnio miškų eksploatavimo.	A
IV skyrius, Trečiasis skirsnis, 48.2 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 53 p., 3 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.)	48.2 numato įvertinti ir plėtoti nemedieninių miško išteklių ekonomiką, įskaitant rekreacines, kultūrines, kraštovaizdžio, anglies kaupimo ir kitas funkcijas.	Prie 48.2 uždavinio įrašyti priemonę: „Iki 2029 m. sukurti nacionalinę miškų ekosisteminių paslaugų fizinės ir ekonominės apskaitos metodiką, apimančią rekreaciją, fizinę ir emocinę sveikatą, oro kokybę, karščio poveikio mažinimą, vandens reguliavimą ir	Ekonominis miškų vertinimas neturi apsiriboti žaliavine mediena. Miško išsaugojimo nauda iš dalies pasireiškia išvengtomis visuomenės ir valstybės išlaidomis, todėl tokia metodika leistų	A

		valymą, dirvožemio apsaugą, biologinę įvairovę, anglies kaupimą, kraštovaizdžio ir kultūrinės paslaugas. Nuo 2030 m. didelės apimties miškų politikos ir žemėnaudos sprendimuose kartu su medienos ar investicijų ekonomine nauda pateikti pagrindinių prarandamų arba išsaugomų ekosisteminių paslaugų vertę ir; kai metodiškai įmanoma, išvengiamas viešasis sveikatos, klimato prisitaikymo ir vandentvarkos sąnaudas.“	alternatyvas vertinti palyginamai.	
IV skyrius, Trečiasis skirsnis, 48.2 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 53 p., 3 tikslo priemonių lentelė (PDF 15 psl.); sąsaja su 41.5 p. (PDF 12 psl.)	48.2 numato plėtoti nemedieninių miško išteklų ekonomiką, o 41.5 – skatinimo ir kompensavimo priemonės miškų savininkams, tačiau nėra priemonės, padedančios savininkams gauti tęstinės pajamos iš išsaugomo, nekertamo miško teikiamų paslaugų.	Prie 48.2 uždavinio įrašyti priemonę: „Iki 2028 m. sukurti privačių miškų savininkų konsultavimo, mokymų ir pilotinių projektų programą, skirtą padėti privačių miškų savininkams gauti pajamas iš nemedieninių miško gėrybių, sveikatinimo ir rekreacijos paslaugų. Kartu parengti aiškų mažo poveikio rekreacinės ir sveikatinimo infrastruktūros privačiuose miškuose teisinį modelį, pagal kurį mažos apimties statiniai ar įrenginiai gali būti įrengiami tik nekertant medžių, nereikalaujant miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis, nefragmentuojant buveinių ir nepažeidžiant saugomų teritorijų bei saugomų vertybių apsaugos tikslų.“	Kompensacijos reikalingos tada, kai viešojo intereso apsauga riboja savininko ūkinę veiklą, tačiau jos neturėtų būti vienintelė ekonominė priemonė. Nemedieninės, rekreacinės ir sveikatinimo paslaugos gali sukurti savininkui tęstinės pajamos iš išsaugomo miško ir taip papildyti, o ne pakeisti kompensavimo mechanizmus.	V
IV skyrius, Trečiasis skirsnis, 48.3 p. (PDF 13 psl.); sąsaja su Pirmojo skirsnio 41.1 p. (PDF 12 psl.)	48.3 numato visuomenės prieigą prie rekreacinių miškų išteklų, tačiau nenustato, kaip visuomenė galėtų pažinti natūraliai besivystančius griėžtai saugomus ar neliečiamus valstybinius miškus.	Prie 48.3 uždavinio įrašyti priemonę: „Nustatyti diferencijuoto visuomenės prieinamumo prie griėžtai saugomų ir natūraliems procesams paliekamų valstybinių miškų principus. Ne mažiau kaip pusėje tokių valstybinių plotų, kuriuose lankymas suderinamas su konkrečiais apsaugos tikslais, sudaryti sąlygas pažintiniais tikslais stebėti natūralius miško procesus. Lankymas organizuojamas mažo poveikio principais, o jautriausiuose plotuose ribojamas.“	Griežta apsauga savaime nereiškia visiško visuomenės atskyrimo nuo natūralių miškų. Diferencijuota prieiga gali stiprinti sveikatinimo, pažinimo ir visuomenės paramos apsaugai funkcijas, nepažeidžiant jautrių buveinių.	V
4.4. 4 tikslas. Skaidrus, įtraukus, duomenimis grįstas valdymas ir visuomenės pasitikėjimas				
IV skyrius, Ketvirtasis skirsnis, 50.2 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 53 p., 4 tikslo priemonių lentelė (PDF 15–16 psl.)	„Įdiegti vieningą ir atvirą su miškais susijusių duomenų sistemą, harmonizuoti ir sinchronizuoti skirtingų valstybės registru ir informacinių sistemų duomenis.“	Prie 50.2 uždavinio įrašyti priemonę: „Iki 2028 m. sukurti vieningą viešą nacionalinę miškų GIS sistemą, kurioje viename žemėlapyje tarpusavyje susiejami kirtimų leidimai ir planuojami bei atlikti kirtimai, medynų amžius ir pagrindinės taksacinės charakteristikos, miškų grupės, KMB ir PKMB, Europos Bendrijos svarbos buveinės, Natura 2000 ir kitos saugomos teritorijos, hidrologinio atkūrimo teritorijos, pirmųjų, natūralių, senųjų ir sengirų potencialo miškų sluoksniai bei miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis sprendimai. Sistema turi leisti atlikti sluoksnių sankirtos ir filtravimo užklausas, pvz., „kirtimų leidimai 120 metų ir vyresniuose medynuose“, „kirtimų leidimai KMB / PKMB“, „kirtimų leidimai saugomose teritorijose“. Turi veikti nemokama prenumeratos ir automatinių pranešimų funkcija: naudotojas pasirenka teritoriją, nubrėžia stebimą plotą arba pasirenka kriterijų ir gauna pranešimus	Didžiausia viešų duomenų vertė atsiranda tada, kai kirtimų leidimus galima tikrinti kartu su amžiumi, saugomomis teritorijomis ir biologinės įvairovės sluoksniais. Prenumerata leidžia visuomenei ir NVO reaguoti dar iki kirtimo pradžios.	A

		<i>apie naujus kirtimo leidimus ar kitus reikšmingus sprendimus. Teisiškai viešintini erdviniai duomenys prieinami atsisiųsti atvirais formatais ir, kai tinkama, per API.“</i>		
IV skyrius, Ketvirtasis skirsnis, 50.2 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 53 p., 4 tikslo priemonių lentelė (PDF 15–16 psl.)	50.2 nenustato konkrečių duomenų aktualumo, inventorizacijos datos ir patvirtintų klaidų taisymo terminų.	Prie 50.2 uždavinio nustatyti rodiklius: „Kiekvienam medynui viešai rodoma paskutinės miškų inventorizacijos data; kasmet skelbiama medynų duomenų amžiaus mediana. Kirtimų leidimų ir miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis duomenys atnaujinami ne rečiau kaip kartą per savaitę; kiti oficialūs sluoksniai – ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jų oficialaus atnaujinimo. Patvirtinti esminiai duomenų neatitikimai ištaisomi per 90 kalendorinių dienų. Kasmet skelbiamas duomenų pilnumo, aktualumo ir ištaisyty neatitikimų rodiklis.“	Duomenų atvirumas be informacijos apie jų senumą ir taisymo terminus neužtikrina patikimumo. Šie rodikliai įgyvendina SSGG O4 siūlomą duomenų kokybės, aktualumo ir sąveikumo gerinimo kryptį ir konkretna 50.2 uždavinį.	A
IV skyrius, Ketvirtasis skirsnis, 50.3 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 54 p. (PDF 16 psl.)	50.3 numato visuomenės ir NVO įtraukimą, o 54 punktas – konsultacijas ir viešus aptarimus, tačiau nenustato minimalių konsultacijų terminų ir procedūrinių garantijų.	Prie 50.3 uždavinio ir 54 punkto įrašyti: „Strateginiams ir didelės apimties miškų politikos sprendimams nustatomas ne trumpesnis kaip 30 kalendorinių dienų pastabų teikimo terminas. Pastabų teikimas negali pasibaigti viešo aptarimo dieną; po paskutinio viešo aptarimo paliekama ne mažiau kaip 10 darbo dienų papildomoms ar patikslintoms pastaboms pateikti. Jeigu po konsultacijos projektas pakeičiamas iš esmės arba įtraukiamos naujos reikšmingą poveikį galinčios turėti nuostatos, dėl jų organizuojama pakartotinė konsultacija. 100 proc. gautų pasiūlymų skelbiami viešoje derinimo lentelėje, nurodant, ar pasiūlymui pritarta, pritarta iš dalies ar nepritarta, ir pateikiant motyvą.“	Viešas aptarimas gali pateikti naują informaciją, todėl visuomenei turi likti reali galimybė po jo pateikti patikslintas pastabas. Motyvuota derinimo lentelė leidžia patikrinti, kaip visuomenės pasiūlymai buvo įvertinti.	A
IV skyrius, Ketvirtasis skirsnis, 49 p. ir 50.3 p. (PDF 13 psl.); V skyrius, 53 p., 4 tikslo priemonių lentelė (PDF 15–16 psl.)	49 punktas įvardija visuomenės pasitikėjimo stygių, tačiau nėra atskiro rezultato rodiklio, parodančio, ar pasitikėjimas ir institucijų reagavimas gerėja.	Prie 50.3 uždavinio nustatyti rezultato rodiklius: „Ne rečiau kaip kas dvejus metus atliekama reprezentatyvi visuomenės apklausa apie pasitikėjimą miškų valdymu, miškų apsaugos pakankamumą, sprendimų skaidrumą ir dalyvavimo galimybes. Apklausos dalyje gyventojams, kurie per pastaruosius dvejus metus kreipėsi į institucijas dėl miškų naudojimo, apsaugos ar galimų pažeidimų, atskirai vertinama, ar gautas atsakymas buvo aiškus ir motyvuotas, ar institucija padėjo išspręsti nurodytą problemą, ir bendras pasitenkinimas institucijos reagavimu. Kasmet skelbiamas vidutinis institucijų reagavimo į visuomenės pranešimus apie galimus pažeidimus laikas ir motyvuotai išnagrinėtų pranešimų dalis. Pasitikėjimo pažanga vertinama kartu su faktiniais miškų apsaugos, atvirų duomenų ir visuomenės dalyvavimo rodikliais.“	Pasitikėjimas negali būti matuojamas vien komunikacijos kiekiu ar atsakymo greičiu. Svarbu vertinti ir žmogaus patirtį – ar institucijos atsakymas buvo suprantamas, motyvuotas ir realiai padėjo spręsti kreipimesi nurodytą problemą. Tai leidžia atskirti formalų atsakymą nuo veiksmingo institucijos reagavimo.	V
IV skyrius, Ketvirtasis skirsnis, 50.5 p. (PDF 13 psl.)	„Subalansuoti reguliavimo ir skatinimo priemonių miškų savininkams ir valdytojams sistemą, mažinant perteklinius įpareigojimus...“	50.5 punkto pabaigoje įrašyti: „Administracinės naštos mažinimas negali mažinti biologinės įvairovės, saugomų teritorijų, saugomų rūšių ir buveinių, vandens, dirvožemio, visuomenės informavimo ir dalyvavimo reikalavimais užtikrinamo aplinkos apsaugos lygio.“	Strategijoje būtina atskirti perteklinės procedūros supaprastinimą nuo materialaus aplinkosauginio saugiklio panaikinimo, kad 50.5 neprieštarautų 1 ir 4 strateginiams tikslams.	A

5. ĮGYVENDINIMAS				
V skyrius „Įgyvendinimas“, 52 p. (PDF 14 psl.)	52 punkte įgyvendinimo dalyviais įvardijamos valstybės institucijos, savivaldybės, mokslo institucijos, privatių miškų savininkai ir jų organizacijos; NVO ir bendruomenių atstovai aiškiai neįvardyti.	52 punkto pabaigoje įrašyti: „Strateginio dokumento įgyvendinimo ir peržiūros procese taip pat dalyvauja aplinkosaugos nevyriausybinių organizacijų ir vietos bendruomenių atstovai. Aplinkos ministerija sudaro nuolatinę įgyvendinimo ir peržiūros patariamąją grupę, kurioje užtikrinamas subalansuotas valstybės institucijų, mokslo, miškų savininkų, nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių atstovavimas.“	50.3 jau įpareigoja užtikrinti NVO ir visuomenės įtraukimą priiman su miškais susijusius sprendimus, todėl tas pats principas turi atsispindėti ir įgyvendinimo valdyme.	A
V skyrius „Įgyvendinimas“, „Ataskaitų teikimas ir visuomenės įtrauktis“, 54 p. (PDF 16 psl.)	„Strateginio dokumento įgyvendinimo pažanga periodiškai apibendrinama viešoje ataskaitoje, skelbiamoje visuomenei.“	Pirmą 54 punkto sakinį išdėstyti taip: „Iki kiekvienų metų balandžio 1 d. Aplinkos ministerija paskelbia praėjusių metų strateginio dokumento įgyvendinimo ataskaitą, kurioje pateikiamos visų pažangos rodiklių planuotos ir faktinės reikšmės, paaiškinami nukrypimai ir nustatomi korekciniai veiksmai.“	Kasmetinis konkretus terminas leidžia laiku koreguoti 2027–2031 m. priemones ir nepalikti pažangos vertinimo tik penkerių metų etapo pabaigai.	V

5. Papildoma kontekstinė informacija (neprivaloma)

Jei reikia, trumpai (iki kelių sakinių) pateikite kontekstinę informaciją, padedančią suprasti aukščiau išdėstytus konkrečius pasiūlymus. Bendro pobūdžio pastabų be konkretaus siūlymo prašome neteikti.

2025 m. ataskaitos reikšmės pasiūlymuose imamos iš strateginio dokumento 16, 17, 23 ir 32 punktų, o iki 2030 m. jau numatyti konkretūs dydžiai – iš 2 priedo 2.3 papunkčio. 2031 ir 2050 m. reikšmės, kurių projekte nėra, šiame teikime aiškiai siūlomos kaip nauji strateginiai rodikliai, o ne pateikiamos kaip jau galiojantys teisiniai įpareigojimai. Pasiūlymai dėl visuomenės lūkesčių grindžiami 2025 m. gegužę „Vilmorus“ atlikta reprezentatyvia Lietuvos gyventojų apklausa, o pasiūlymai dėl miško buveinių būklės – VSTT 2019–2024 m. Buveinių direktyvos vertinimu.

6. Pasiūlymų pateikimo tvarka

Užpildytą formą prašome pateikti el. paštu miskustrategija@am.lt iki **2026-08-31**.